

Organisasjonsnummer: 987 735 392
c/o Svein Lanser, Ravnkollbakken 2, 0971 Oslo

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Oslo, 22.12.2014

Deres ref.:
14/6787-10

Forslag til endringer i deltakerloven mv. - tildeling av konsesjoner, deltakeradganger mv.

Høringsuttalelse fra foreningen Fritt Norden Norge

Fritt Norden Norge er en frittstående frivillig organisasjon, som er politisk og religiøst uavhengig, og som arbeider for et tettest mulig samarbeid mellom land og selvstyreområder i Norden, i tråd med Helsingsforsavtalen, og innenfor gjeldende internasjonale rammer og avtaler.

Vi viser til at departementet i foreliggende høringsnotat om endringer i deltakerloven vil tillate at private, som har fått et fritak fra forbud – dvs en tillatelse - til et fiske som ellers er forbudt, skal få selge denne tillatelsen i et marked av konsesjoner. Foreningen Fritt Norden Norge vil påpeke at fiskeressursene tilhører det norske folk i felleskap! Dette betyr hele kystfolket – også de kommende generasjoner – og ikke staten. Det er altså vi – som bebør landet som *eier* fisket. Dersom forslaget tas til følge, vil rettighetene tilfalle noen få utvalgte personer, og som i sin tid fikk tillatelse til fiske, helt gratis, og at disse nå skal kunne selge disse fiskerettigheter, tilhørende oss alle, uten at allmennheten, eller i sær kystbefolkningen, får del av overskuddet! Dette er foreningen Fritt Norden Norge sterkt i mot!

Det er grunn til å minne departementet om at helt siden deltakerloven av 1999 har alle de politiske partier på Stortinget sluttet seg til følgende:

- “Komiteen [enstemmig] vil påpeke at fiskeressursene tilhører det norske folk i felleskap. Det er derfor i utgangspunktet ingen enkeltpersoner eller selskaper som kan gis evigvarende eksklusive rettigheter til vederlagsfritt å høste av og tjene på disse ressursene, mens andre stenges ute fra å delta i fisket. Komiteen meiner dette skal liggja til grunn også i framtida”.¹
- “Fiskeressursene representerer en nasjonal formue, som staten skal forvalte ved årlige fordelinger ut fra overordnede mål. Den enkelte reder har således ikke en kvoterett selv

¹ Innst.O.nr.73 (2000-2001). Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (spesielle kvoteordninger) s.2 sp. 2, jf. henvisning til fellesmerknaden i Innst.O.nr.38 (1998-1999).

om han har en konsesjon til å drive et bestemt fiske. Kvote tildeles normalt for ett år, men kan om nødvendig endres i løpet av året, f.eks. av ressurs hensyn”.²

Denne konsesjon og kvoterett kan trekkes tilbake, jf. deltakerloven § 10 som gjelder bortfall av ervervstillatelse:

- “En ervervstillatelse faller bort når eieren taper eiendomsretten til fartøyet, herunder ved tvangssalg, kondemnering og forlis”.

Dersom konsesjonene trekkes tilbake, skjer det samme med kvotene. Regelen er tilsvarende for trål, ringnot, reke trålkonsesjoner m.v., noe som følger av § 15 som angår rekkevidden av en spesiell tillatelse (f.eks. trålkonsesjon):

- “En spesiell tillatelse i medhold av § 12 gis til fartøyets eier for ett bestemt fartøy. Tillatelsen gir ikke rett til å benytte annet fartøy. Andre enn den fysiske eller juridiske person som innehar tillatelsen, kan ikke uten egen tillatelse drive fiske eller fangst med fartøyet”.

Og ved salg av fartøy opphører konsesjonene. Disse kan *ikke* kjøpes og selges:

- “Til § 9: I henhold til denne paragraf skal tillatelse til å gå ut på fiske bare gis til bestemt person eller selskap og for et bestemt fartøy. Det vil således ikke være adgang til å overføre en tillatelse til en annen person eller selskap”.³
- “Paragrafens første ledd viderefører § 9 i deltakerloven av 1972”.⁴

Av dette trekker så departementet følgende slutninger, momenter som mange har oversett eller ikke tillagt vekt:

- ”En gitt tillatelse kan som den store hovedregel ikke overføres. For det første gir dette seg uttrykk derved at når fartøyet skifter eier, så må den nye eieren søke om en selvstendig tillatelse og må selv oppfylle vilkårene for å få en slik tillatelse for å få denne tillatelsen innvilget. Den tidligere eiers tillatelse faller bort når vedkommende taper eiendomsretten til fartøyet. Det er således ikke den gamle tillatelsen som overføres i og med dette vedtaket”.⁵

Av dette må en slutte at *kvoter tildeles ved politiske vedtaksprosesser*. Nasjonalformuen skal forvaltes på felleskapets vegne. Ressursenes, samfunnets og politikkenes omskiftlighet medfører nødvendigheten av årlige vurderinger med derpå følgende endringer av kvoter og kvotefaktorer. Det finnes ingen holdepunkter for at det skulle være Stortingets ønske at visse sider ved politikken ikke skulle være gjenstand for slike prosesser. Men i mangel av sikre holdepunkter må vi mht. lovligheten av en slik fremtidig binding av forvaltningsmyndighet søke svaret i ulovfestet forvaltningsrett: jf. Enhetskvotesaken (Rt. 1992 s. 1235).

I tilfellet enhetskvoter har et nær enstemmig Storting landet på at kvotene skal være tidsbegrenset:

² Ot.prp. nr. 20 (2007–2008) Om lov om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) s. 42 sp. 1.

³ Ot.prp.nr.22 (1971-1972) Om regulering av deltagelsen i fisket s. 7. sp. 2.

⁴ Ot.prp.nr.67 (1997-1998) Om lov om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) s. 50.

⁵ Ot prp nr 67 (1997-98). Om lov om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) s. 21 sp. 2.

- “*Fleirtalet* i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Høgre, meiner i den samanheng det er viktig at tidsavgrensinga som gjeld for einingskvotane vert vidareført”.⁶

Forklaring: Under statsminister Bondeviks annen regjering 2001-05 ble det ikke gjort noen endringer i kvotelovgivning eller forarbeider (i saltvannsfiskeoven). Dvs. at tidsbegrensede enhetskvoter er og var stortingets uttrykte vilje. Uten derogasjonshjemmel som vist, må en legge til grunn at Ludvigsens 2005 forskrift skal tolkes innen disse rammer: *Kravet på kvoter et utslag av rasjonert ytelse og ikke noe rettskrav:*

- “*Med hensyn til fordelingen av kapasiteten mellom regionene har departementet lagt vekt på historisk fordeling, at fiskeriavhengige områder får mulighet for å utnytte sine naturgitte fortrinn og at skjeve trekk ved utviklingen rettes opp både når det gjelder flåtekapasitet og ilandbrakt kvantum. Departementet mente dette kunne skje dels gjennom reguleringsystemet og dels gjennom bruk av distriktsrettede økonomiske virkemiddel. Nord-Norge, og særlig Finnmark, ble trukket fram som områder som bør gis prioritet*”.⁷

Mindretallet i Volstad-saken (dom 23. oktober 2013 – HR-2013-2200-P, Rt. 2013 s. 1345.) bygger på at Fiskeridepartementet i *en melding* til Stortinget har uttalt at “kvotefordelingen mellom fartøyene innad i gruppen skal “ligge fast”. Dette er lite overbevisende fordi det ikke er Fiskeridepartementet som gir lover men Stortinget. Det er sistnevnte som er folkevalgt. Så derfor blir spørsmålet ikke hva departementet har ment i en melding til Stortinget, men hva Stortinget har ment om hva departementet har foreslått: Dette fremgår av Innstilling til Stortinget – avgitt av Stortingskomiteen som har behandlet saken: Altså i vårt tilfelle av *Innst.S nr. 238 (2006-07)*. Leser man innstillingen vil en se at det kun er mindretallet i komiteen (og derved også i Stortinget) som henholder seg til at “ordning med tidsuavhengige kvoter skulle ligge fast” (s. 24 sp. 1). Det er ikke mindretallet – men flertallet som dersom noe skal vedtas, bestemmer innholdet i de ordninger som Norge skal styres etter.

Men uansett; flertallet har ingen anbefalinger eller henstillinger mht. om kvoter skal ligge fast absolutt eller relativt sett. Snarere tvert imot forutser flertallet at skjevheter kan oppstå, som det nettopp vil være forvaltningens oppgave å forhindre eller motvirke ved f.eks. nye fordelingsnøkler mht. basiskvotene, slik flertallet foreslår (for ringnotgruppa): “kan komme til å gi som resultat forholdsvis store relative forskjeller i kvotegrunnlag i en gruppe som ellers er rimelig homogen. Dette kan være uheldig, og flertallet vil derfor be Regjeringen vurdere justeringer i basiskvotene når den tid kommer” (s. 24-25).

- “Ei privatisering av ressursane, slik Fiskarlaget synest å meine, har skjedd på grunnlag av dei økonomiske transaksjonane mellom private partar, ville krevje eit lovvedtak. Argumentet om at transaksjonar mellom private partar skal danne grunnlag for ein juridisk posisjon som går ut over det som eksplisitt følgjer av regelverket, har ikkje rettsleg forankring”.⁸
- «Gjennom regler fastsatt i og i medhold av deltakerloven, er adgangen til å delta i ulike fartøygrupper begrenset i forskriftsbestemmelser. Det er denne type adgangsbegrensninger som skaper en lukket gruppe, og dermed legger grunnlaget for at

⁶ Innst.O.nr.55 (1998-1999). Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring av lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (enhetskvoteordning) s. 3 sp. 1.

⁷ Ot.prp.nr.67 (1997-1998) Om lov om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) s. 8, med henvisning til St.meld.nr.58 (1991-1992) om struktur- og reguleringspolitikk overfor fiskeflåten (Strukturmeldingen).

⁸ Ot.prp. nr. 20 (2007– 2008) Om lov om forvaltning av villevande marine ressursar (havressurslova) s. 42 sp. 2.

selve adgangen til å delta i en slik gruppe får en økonomisk verdi ... Det at det betales et vederlag for kvoteverdien ved kjøp av et fiskefartøy som skal drives videre, er ikke noe nytt. En påstand om at dette endrer tillatelsenes rettslige status, har imidlertid ingen rettslig forankring. Vederlaget mellom de private partene gir ikke et nytt innhold i tillatelsene, som det uansett er myndighetene som tildeler etter en vurdering av om søkeren (kjøperen) fyller de krav som gjelder i det enkelte tilfellet».⁹

- “Departementet er uenig med flere av høringsinstansene som karakteriserer enhetskvoteordningen som omsettelige kvoter. Omsettelige kvoter kan karakteriseres som adgang til å overføre kvoter mellom ulike personer mot vederlag. Et system med omsettelig kvoter kjennetegnes ellers av få eller ingen skranker i adgangen til å foreta slik overføring. I henhold til gjeldende fiskerilovgivning er det fiskerimyndighetene som har kompetanse til å tildele kvoter. Fiskeridepartementet legger til grunn at en enhetskvoteordning ikke er et system hvor kvoter skal omsettes. Når det er nødvendig å omsette fartøyer for å få tildelt enhetskvote betales det et vederlag for fartøyet som avtales mellom kjøper og selger. Fiskerimyndighetene kan deretter tildele enhetskvote på nærmere fastsatte vilkår”.¹⁰

Dette er juridiske fakta. Fritt Norden-Norges klare oppfatning er at det er staten som skal forvalte fisket på folkets vegne, følger folks vilje. Gjøres det ikke, har vi full rett til å trekke tilbake fullmakten som folket har gitt staten.

Vi forutsetter at denne saken sees i sammenhengen med beslektet høringssak om NOU 2014:16 Sjømatindustrien, og at endelig beslutning utsettes til alle berørte parter har fått uttale seg.

Med vennlig hilsen

for Fritt Norden Norge,

Svein Lanser, styreleder

⁹ St.meld. nr. 21 (2006-07) om strukturpolitikk for fiskeflåten pkt. 5.4.3.2 s. 88.

¹⁰ Lov om endring av lov 3. juni 1983 nr 40 om saltvannsfiske m.v. (enhetskvoteordning) Ot.prp.nr.21 (1998-1999) s. 7.